

ประสบการณ์การใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ

สุริดา ประทุมราช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

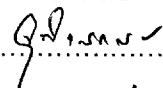
มีนาคม 2548

ISBN 974-502-299-3

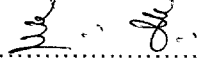
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ สุธิดา ประทุมราช ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

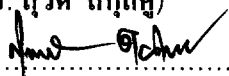
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บาร์มี)

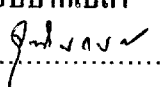
.....กรรมการ

(ดร. สุวดี สุกตกุล)

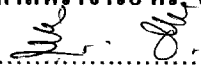
.....กรรมการ

(ดร. สุภาภรณ์ ค้วงแพง)

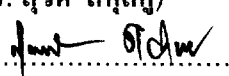
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

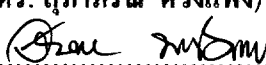
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บาร์มี)

.....กรรมการ

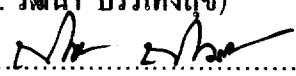
(ดร. สุวดี สุกตกุล)

.....กรรมการ

(ดร. สุภาภรณ์ ค้วงแพง)

.....กรรมการ

(ดร. วัฒนา บรรเทงสุข)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีรพงษ์ อีรมนัส)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 31 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บาร์มี ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.สุวดี สกฤต และ ดร.สุภาภรณ์ คังแพง กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วัฒนา บรรเท็งสุข และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉิรพงษ์ ฉิรมนัส ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นพ.ดาวฤกษ์ สิ้นธุณิษฐ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี คุณชนิภาดา ชินอุดมพงษ์ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนพยาบาลวิชาชีพทุกท่านในหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่ชายที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย คอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ อย่าง ตลอดจนเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นที่เป็นกำลังใจและคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอยนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด ซึ่งมีส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุริดา ประทุมราช

45922736: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: ประสบการณ์การใช้กระบวนการพยาบาล/ พยาบาลวิชาชีพ

สุริศา ประทุมราช: ประสบการณ์การใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ (UTILIZATION OF NURSING PROCESS: PROFESSIONAL NURSES' EXPERIENCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: จุฬาลักษณ์ บารมี, Ph.D., สุวดี สกุณ, Ph.D., สุภาภรณ์ ค้วงแพง, พย.ค. 132 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-299-3

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสบการณ์การใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ในหน่วยงานที่มีผลการตรวจสอบการใช้กระบวนการพยาบาลที่แสดงคุณภาพอยู่ในระดับสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละสาขา ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตและการวิจัยเอกสาร จากพยาบาลวิชาชีพรวม 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการให้รหัส จัดหมวดหมู่และสร้างเป็นบทสรุปมานำเสนอในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพให้ความสำคัญกับกระบวนการพยาบาลเป็น 2 ลักษณะคือ ให้ความสำคัญต่อผู้ให้บริการและต่อพยาบาล ให้ความสำคัญต่อผู้ให้บริการทำให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่ครอบคลุมและต่อเนื่อง ให้ความสำคัญต่อพยาบาลทำให้การทำงานเป็นขั้นตอน มีทิศทาง และเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ปฏิบัติงานของพยาบาล

การใช้กระบวนการพยาบาลพบว่าพยาบาลมีการใช้กระบวนการพยาบาล 5 ขั้นตอนได้แก่ 1) การประเมินสภาพผู้รับบริการขณะรับใหม่ผู้ป่วยและขณะปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยในเวร 2) การวินิจฉัยการพยาบาล มีการบันทึกในภาวะเร่งด่วนจะมีการวางแผนและให้การพยาบาลไปก่อนแล้วบันทึกทีหลัง 3) การวางแผนการพยาบาล มีการบันทึกและประชุมปรึกษาในทีมพยาบาลก่อนที่จะปฏิบัติการพยาบาล 4) การปฏิบัติการพยาบาล นำแผนการพยาบาลไปปฏิบัติและบันทึก 5) การประเมินผลการพยาบาล ประเมินตามกิจกรรมการพยาบาลและบันทึก ประชุมปรึกษาในทีมพยาบาลหลังปฏิบัติการพยาบาล ร

ปัญหาและอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลพบว่ามี 4 ด้านคือ 1) ด้านระบบบริหาร: จัดอัตรากำลังไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ ภาระงานมาก การมอบหมายงานไม่เหมาะสม การนิเทศของระดับบริหาร 2) ด้านบุคลากรพยาบาล: ขาดความรู้และขาดทักษะในการประเมินและวินิจฉัยการพยาบาล ทักษะไม่ดี บันทึกข้อมูลทางการพยาบาลไม่ครอบคลุมและไม่ครบถ้วน 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: เอกสาร ตำรา คู่มือในการใช้กระบวนการพยาบาลไม่เพียงพอ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม: บรรยากาศองค์กรไม่ดี

ปัจจัยที่สนับสนุนการนำกระบวนการพยาบาลไปใช้พบว่ามี 3 ด้านคือ 1) ด้านระบบบริหาร: การกำหนดนโยบายของสถาบัน การจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ จัดอัตรากำลังให้พอเพียง มอบหมายงานแบบพยาบาลเจ้าของไข้ การนิเทศของระดับบริหาร ปรับปรุงระบบการบันทึก สร้างขวัญและกำลังใจ 2) ด้านบุคลากรพยาบาล: พัฒนาความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดี 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: จัดหาหนังสือ คู่มือ เกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล

45922736: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION; M.N.S. (NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORDS: THE EXPERIENCE OF UTILIZATION OF NURSING PROCESS/ PROFESSIONAL NURSES

SUTHIDA PRATUMRATCH: UTILIZATION OF NURSING PROCESS: PROFESSIONAL NURSES' EXPERIENCE. THESIS ADVISORS: JULALUK BARAMEE, Ph.D., SUWADEE SAKULKOO, Ph.D., SUPAPORN DUANGPANG, DNS. 132 P. 2005. ISBN 974-502-299-3

Although all nurses learned how to use nursing process in their practice, the extent to which how they use in regular practice was varied. One hospital identified the utilization of nursing process as an indicator of quality of care. From hospital audit on the use of nursing process, it was evident that unit performance was varied. The purpose of this qualitative study was to describe professional nurses' experiences of utilizing nursing process in this selected hospital. Participants were 15 professional nurses working at 10 in-patient units ranked highest and lowest on the use of nursing process in 5 practice areas. Data were collected through an in-depth interview, non-participatory observation and documentary review. Content analysis, was used to develop coding categories. Then, the meanings of the categories were described.

The findings show that, nursing process is significant for the patients and the nurses. Through nursing process, the patients received comprehensive and continuity nursing care. Nursing process also provided a clear sequence and direction for the nurses. The participants saw nursing process as a tool for their practice.

The participants utilized all five steps of nursing process: assessment at admission and during hospitalization, nursing diagnosis, planning through a nursing pre-conference, implementation of the plan, and evaluation. Documentation of all steps was usually performed instantly, except in an emergency situation where documentation was performed after the activity was completed. Barriers to the use of nursing process included 1) Management: inadequate and inappropriate staffing, high workload, improper assignment and supervisory system 2) Nursing personnel: lack of knowledge and skill of assessment and diagnosis, negative attitudes towards the use of nursing process, and less experience 3) Resources: inadequate textbook and documents related to nursing process, and 4) Unhealthy work environment.

Factors promoting the use of nursing process were: 1) Administrative system: setting policy and committee related to the use of nursing process, adequate staffing, changing assignment and supervisory system, simplifying documentation 2) Nursing personnel: developing knowledge, skills and attitudes towards the use of nursing process, and 3) Resources: providing textbooks and documents related to nursing process.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของกระบวนการพยาบาล.....	7
ความสำคัญของกระบวนการพยาบาล.....	8
ขั้นตอนของกระบวนการพยาบาล.....	11
การใช้กระบวนการพยาบาล.....	13
การบันทึกทางการพยาบาล.....	15
การบันทึกทางการพยาบาลกับการใช้กระบวนการพยาบาล.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
สถานที่ที่ทำการวิจัย.....	29
ผู้ให้ข้อมูล.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย.....	31
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลและจรรยาบรรณของนักวิจัย.....	33
การดำเนินการวิจัย.....	34
ความเชื่อถือได้ของข้อมูล.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล.....	41
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล.....	41
ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการใช้กระบวนการพยาบาล.....	43
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก.....	119
ภาคผนวก ข.....	122
ภาคผนวก ค.....	124
ภาคผนวก ง.....	128
ภาคผนวก จ.....	130
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	132

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แบบฟอร์มการตรวจสอบกระบวนการพยาบาลที่แสดงคุณภาพ.....	30
2 ความสำคัญของกระบวนการพยาบาล.....	43
3 แบบฟอร์มบันทึกการพยาบาลแรกรับและประเมินสมรรถนะผู้ป่วย.....	52
4 แบบแสดงรายการปัญหา/ ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลและการวางแผนการพยาบาล.....	58
5 แบบฟอร์มบันทึกทางการพยาบาล.....	63
6 ปัญหาและอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของ พยาบาลวิชาชีพ.....	67
7 ปัจจัยที่สนับสนุนการนำกระบวนการพยาบาลไปใช้ของพยาบาลวิชาชีพ.....	86
8 สรุปข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่มีผลการตรวจสอบการใช้กระบวนการพยาบาลที่แสดง คุณภาพอยู่ในระดับสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละสาขา.....	104